

Bevezetés

Mi a tudománystratégia? Bár ez a kérdés kevésbé régi, és minden bizonnyal kevesebbet érint, mint az élet értelmére vagy a világ eredetére vonatkozó társai, megválaszolása nem könnyebb, mint a klasszikus filozófiai kérdéseké. Tudománystratégiával – legalábbis tudásunk szerint – eddig nem nagyon foglalkoztak összefoglaló jelleggel diszciplináris szinten, noha természetesen számtalan tudománystratégiai célt fogalmaztak meg nemcsak tudományos intézmények (egyetemek, kutatóintézetek), de más, akár országos vagy nemzetközi szervezetek is, például az Európai Tudományos Alap.

Tudománystratégiáról tehát különböző szinteken lehet beszélni. Lehet szó globális tudománystratégiáról, amely általánosan a tudomány előtt álló legfontosabb feladatokkal, problémákkal és kihívásokkal, víziókkal vagy épp a tudomány és a társadalom, a tudomány és az ipar vagy a tudomány és a politika kapcsolatával foglalkozik. Beszélhetünk regionális vagy nemzeti tudománystratégiákról is, amelyek egyes földrajzi vagy geopolitikai ágensek (jellemzően országok) esetében vetik fel a fenti kérdéseket, illetve próbálják menedzselni az adott régió nemzetközi láthatóságát, versenyképességét. Ugyanezek a dimenziók jelennek meg alacsonyabb szinteken is, amikor egy tudományterület, egyetem vagy kutatóintézet, egy tanszék tudománystratégiájáról beszélünk.

A jelen kötet még a fentieknél is elemibb tudománystratégiai szinttel foglalkozik, ugyanis az egyéni kutatók számára kínál tudománystratégiai tippeket. Tapasztalatunk szerint a nemzetközi és egyre inkább a hazai akadémiai élet is neoliberalizálódik: a verseny, a versengés, a piac, a humántőke-mobilitás, a projektszemléletű működés és az egyre erőteljesebb nemzetköziesítési törekvések is részévé válnak a kutatói és oktatói életnek. Ezt a folyamatot illethetjük kritikával (nem is alaptalanul), azonban a kutatói előmenetel szempontjából elkerülhetetlen, hogy az egyén alkalmazkodjon a változó akadémiai környezethez és elvárásokhoz. Ebben a bonyolult és fokozódó mértékben kompetitív akadémiai világban nélkülözhetetlenek az egyénre szabott, ugyanakkor általánosan érvényes tudás és magabiztosan használó tudománystratégiák, amelyek sok évre vagy akár évtizedre is meghatározhatják egy akadémiai életút minőségét és sikerét.

A kötet valamennyi fejezetét a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Tudománystratégiai Osztályának munkatársai írták. A Tudománystratégiai Osztály 2022-ben létesült Deli Gergely rektor indítványozására, az NKE nemzetköziesítési stratégiájának egyik alappilléreként. Az osztály munkatársai eltérő kutatási

hátterrel és felsőoktatási tapasztalattal rendelkeznek, és kutatói pályafutásuk különböző szakaszánál tartanak. Összeköti őket azonban a közös feladat, hogy egyéni kutatásaikon és szakmai előmenetelükön túl az NKE-n dolgozó kutatókat és kutatócsoportokat támogassák abban, hogy kutatásaikat magas presztízsű nemzetközi kiadványokban tudják megjelentetni, ezzel tovább növelve mind az NKE, mind saját kutatói profiljuk nemzetközi láthatóságát.

A mentoráltak köre szakterület és kutatói profil tekintetében nagyon változatos, de a Tudománystratégiai Osztályhoz forduló kollégákat elsősorban az a cél hajtja, hogy megmutassák: egy rendkívül erős, kompetitív nemzetközi versenyben is megállják a helyüket kutatóként, és olyan helyeken tudják megjelentetni írásaikat, mint a szakterületük legismertebb és -elismertebb amerikai, brit vagy épp hongkongi képviselői. A mentorált kollégák maguk is aktív kutatók, ezért leginkább gyakorlati útmutatást és segítséget igényelnek. Filozófia és elmélet helyett joggyakorlatokat, használható tippeket, esetenként konkrét módszertani segítséget, gyakran folyóirat-ajánlást várnak a Tudománystratégiai Osztály munkatársaitól.

A Tudománystratégiai Osztály küldetése, hogy a mentoráltak birtokában lévő szaktudást olyan formába segítse önteni, amely a nemzetközi publikációs platformokon is megállja a helyét a versenyben. A fejezetek írásakor a szerzők lelki szemei előtt saját mentoráltaik képe lebegett: hogyan találjanak maguknak a témájukhoz illő folyóiratot, milyen módszertant alkalmazzanak a kutatásukhoz, hogyan ütemezzék a kutatási projektjeiket, melyek a nemzetközi szakfolyóiratok által elvárt nyelvi-tartalmi-logikai kívánalmak, vagy hogyan tervezzék előre a fiatal kutatók a tudományos karrierjüket? A kötet tehát a szerzők szándéka szerint gyakorlati útmutató: nem törekszik tudományos tényfeltárássra, nem fókuszál történeti előzményekre, nem mutat be részletesen szűkebb értelemben vett elméleti vagy empirikus anyagot. Ehelyett az egyes fejezetek gyakorlati példákkal, karakterisztikus esettanulmányok segítségével valódi problémákat és lehetséges kivezető utakat, megoldásokat kínálnak egyszerűen és közérthetően. A kötet szerzői bíznak benne, hogy az egyes fejezetekben ismertetett joggyakorlatok beépülnek az olvasók személyes tudománystratégiájába, és hozzásegítik őket ahhoz, hogy szakmai álmaikat hatékonyabban, kerülő utak nélkül ériék el.

A szerkesztők